

de Volkskrant

DINSDAG 7 JUNI 2016
VOLKSKRANT.NL

DE VOLKSKRANT BV JACOB BONTIUSPLAATS 9, POSTBUS 1002, 1000 BA, AMSTERDAM REDACTIE@VOLKSKRANT.NL TEL.: REDACTIE 020-562 9222 KLANTENSERVICE 088-056 1561 BEZORGING 088-056 1555

Chirurgen willen met gegevens veiligheid verhogen

AMC zet zwarte doos in operatiekamer

Van onze verslaggeefster
Maud Effting

AMSTERDAM Het AMC in Amsterdam installeert morgen als eerste Nederlandse ziekenhuis een volledig werkende 'zwarte doos' in een van zijn twintig operatiekamers. Net als in de luchtvaart worden tijdens operaties met de zwarte doos alle gegevens over de patiënt en de operatiekamer bijgehouden en geanalyseerd. Chirurgen willen zo de patiëntveiligheid verhogen.

Het systeem werd bedacht door een Canadese chirurg, Teodor Grantcharov, die altijd tijdens zijn opleiding begon met het opnemen van zijn eigen operaties. 'Aan het eind van de dag voelde ik me vaak geweldig', vertelde hij ooit op een TEDx-presentatie. 'Ik dacht dat ik het fantastisch had gedaan. Maar als ik een paar dagen later terugkeek, was dat gevoel totaal anders. Ik zag zoveel dingen die ik beter had kunnen doen. In de chirurgie maakt veiligheid het verschil tussen leven en dood.'

Het duurde twee jaar voordat het AMC het project met de zwarte doos rond kreeg. 'Er was wel drempelverlies', zegt hoogleraar en chirurg Marlies Schijven, die het project leidt.

In de *black box* wordt alles opgeslagen wat apparaten in de operatiekamer kunnen meten: van bloeddruk, temperatuur en hartslag van de patiënt tot bewegingen van het OK-personeel en het aantal keren dat de operatiekamer open- en dichtgaat. Ook worden video- en geluidsopnamen gemaakt. De computer koppelt alle data aan elkaar en zet een 'vlag' bij afwijkende momenten. Die worden achteraf met het team besproken.

Opvallend is dat een deel van de ge-

gegevens uit de zwarte doos in het AMC niet in het medisch dossier van de patiënt belandt. De medische gegevens zijn wel onderdeel van het dossier, maar dat geldt niet voor de video- en geluidsbeelden, of de technische gegevens van de operatiekamer. Als er iets misgaat, zouden patiënt en deze data wel geanonimiseerd kunnen worden – stemmen worden vervormd – maar ze worden in principe maar twee dagen bewaard, tot de analyse. Daarna worden ze vernietigd.

'Dat doen we omdat we een veilige leeromgeving willen creëren voor het operatieteam', zegt Schijven. 'Wedenot dit om ervan te leren. Als de mensen die hier werken het idee hebben dat dingen zomaar tegen hen kunnen worden gebruikt, kunnen ze het bezwaarlijk vinden in die operatiekamer te werken. Dan gebeurt het dus gewoon niet.'

Computer koppelt alle data en zet een 'vlag' bij afwijkende momenten

In die sfeer willen we het niet trekken. We willen hier juist geen blame-and-shamecultuur.'

In Nederland loopt al lang tijd een discussie over de vraag hoe ziekenhuizen fout en tijdens operaties kunnen verminderen. Uit onderzoek blijkt dat in Nederlandse ziekenhuizen jaarlijks 970 sterfgevallen zijn door vermeendbare medische fouten. In pogingen de aantallen te verkleinen, zijn al vaker

methoden uit de luchtvaart overgenomen. Zo stimuleren ziekenhuizen medewerkers om zich uit te spreken over hun meerdere als die fout en maken en kan een chirurg aangeven dat hij 'niet fit' is om te opereren.

'Chirurgen kijken hun eigen operaties nu eigenlijk nooit terug', zegt Schijven. 'En operatieteams doen dat zeker niet. Maar je ziet in andere disciplines dat het werkt. Max Verstappen kijkt ook zijn races terug om er beter van te worden. Als chirurg kun je tijdens een operatie niet alles weten wat er gebeurt.'

Hoogleraar patiëntveiligheid Jan Klein is enthousiast over de *black box*. Volgens hem worden op de Spoedeisende Hulp van het Erasmus MC al jaren videobeelden gemaakt voor intern gebruik. 'Daar worden video's teruggekeken, ook met ambulancepersoneel erbij. Zo ontdekken ze destijds dat er helemaal geen duidelijke rolverdeling was en dat niemand echt overzicht had. Mensen dachten van elkaar dat ze dingen hadden gedaan. Om dat op te lossen, zijn ze hesjes gaan dragen. Daardoor is de zorg daar enorm verbeterd.'

'In andere ziekenhuizen zijn ook al initiatieven in deze richting geweest', zegt Klein, 'maar onder de professionals riep dat vrij veel weerstand op. Het loopt vaak vast op de vertrouwelijkheid waarin dingen kunnen worden besproken. We hebben op de TU Delft een hele tijd geleden geconcludeerd dat het juridisch toch mogelijk is voor patiënten om de gegevens uit de zwarte doos te krijgen.' Hoogleraar Schijven denkt dat deze gegevens slechts zelden interessant zullen zijn voor de patiënt. Ze benadrukt dat niets uit het medisch dossier verdwijnt.

Typhoon predikt de liefde

OP HET TWEDE GEZICHT P16-17

'Wij zijn mondig en trots'

LAND VAN AFKOMST
KHALID BOULAHROUZ
V10

Advertentie

Rondreis Sicilië
Na het € 230 kortings A.P.
8 dagen al v.a.
549

Ontdek prachtig Sicilië

Maat kennis met de authentieke levenswijzen, ga op excursie naar de Etna, daniel door de barokke steden en geniet van de Siciliaanse keuken.

- ✓ Aantal reizen plaatsen in juni en juli nu zeer voordelig
- ✓ Met o.a. Palermo, Taormina, Syracuse en Agrigento
- ✓ Incl. vlicht, NL-sprekende reisleiding, hotels en excursies

Kras.nl/35610 of bel 0900-9697 70 200

KRAS

Voetnoot Imaginair gevaar

Het gevaar van de schadelijke stoffen in ons eten is grotendeels 'imaginair', aldus Martijn Katan, biochemicus en emeritus hoogleraar voedingsleer, zaterdag in NRC Handelsblad.

Tallose gevaren zijn 'imaginair'. Het gevaar van genetisch gemodificeerd voedsel, of het gevaar van moslims.

Als het gevaar 'imaginair' is, moeten wij de angst die dat gevaar oproept serieus nemen? En zijn grotendeels 'imaginair' gevaren van wanen te onderscheiden? De mos-

lim is slecht. De witte man is slecht. De eigen wankele identiteit kan worden versterkt door middel van morele zelfgenoegzaamheid; als de ander slecht is, ben ik goed.

Is dat de enige reden waarom mensen zo dol zijn op 'imaginair' gevaren? Vermoedelijk ook omdat men de eigen sterfelijkheid en het verval niet onder ogen wenst te zien. Zelfs in een perfecte wereld zullen wij aftakelen en sterven. Om dat besef te verdringen, en om het eigen ik overeind te houden, zoekt men een zondebok.

Arnon Grunberg

Advertentie

Bent u op de hoogte van een misstand, maar durft u er geen melding van te doen?

Meld het anoniem en veilig aan de Volkskrant via **PUB LEAKS**

Docenten

Maximaal 20 uur les

Een meerderheid van de Tweede Kamer steunt het streven naar maximaal 20 lesuren voor een fulltime docent in het voortgezet onderwijs maximaal acht dagdelen lesgeven voor een voltijdsleraar in het basis-onderwijs.

TEN EERSTE PAGINA 10

€ 2,50

Jaargang 95
48 pagina's
Nummer 28008

België € 3,00
Duitsland € 3,25
Frankrijk € 3,25
Luxemburg € 3,00
Oostenrijk € 3,25

